

საქართველოს ეკონომიკის ძირითადი გამოწვევები კონფრონტაციული გლობალიზაციის პირობებში

ვლადიმერ პაპავა

აკადემიკოსი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

vladimer.papava@tsu.ge

<https://doi.org/10.55896/978-9941-8-5764-5/2023-8-18>

ანოტაცია. სტატიაში განხილულია ფსევდოდეგლობალიზაციის პროცესი, რასაც საფუძველი COVID-19-ის პანდემიამ ჩაუყარა. განვითარებულია აზრი იმის შესახებ, რომ დეგლობალიზაცია პრინციპულადაა შეუძლებელი. ნაჩვენებია, თუ როგორ ჩაანაცვლა COVID-19-ის პანდემიის დროს ჰიპერგლობალიზაცია ტურბულენტურმა გლობალიზაციამ. ეს უკანასკნელი კი კონფრონტაციულ გლობალიზაციაში გადაიზარდა რუსეთის მიერ უკრაინაში დაწყებული ომისა და დასავლეთის მიერ რუსეთის წინააღმდეგ შემოღებული ეკონომიკური სანქციების შედეგად. პანდემიამ და ომმა წინა პლანზე წამოწია ეკონომიკური უსაფრთხოების პრობლემა, რის საფუძველზეც სტატიაში განვითარებულია მოსაზრება, რომ მომავალში ჩამოყალიბდება გლობალიზაცია ეკონომიკური უსაფრთხოების გათვალისწინებით. საქართველოს ეკონომიკის გამოწვევები გლობალურ ეკონომიკურ საფრთხეებთან უშუალოდაა დაკავშირებული. ყველაზე მნიშვნელოვანი გამოწვევა საქართველოს ეკონომიკისთვის არის „შუა დერეფნის“ პროექტი, რომელიც იძლევა იმის რეალურ შესაძლებლობას, რომ საქართველოზე გამავალი სატრანსპორტო დერეფანი ეკონომიკურ დერეფნად იქნას ტრანსფორმირებული.

საკვანძო სიტყვები: ფსევდოდეგლობალიზაცია, ჰიპერგლობალიზაცია, ტურბულენტური გლობალიზაცია, კონფრონტაციული გლობალიზაცია, ეკონომიკური დერეფანი.

შესავალი

2020 წლიდან დაწყებულმა COVID-19-ის პანდემიამ და მისით გამოწვეულმა (Papava, 2020a) ატიპიურმა ეკონომიკურმა კრიზისმა (Papava, 2020b), განსაკუთრებით, კი 2022 წლის 24 თებრევალს რუსეთის მიერ უკრაინაში დაწყებულმა ომმა, რუსეთის წინააღმდეგ დასავლეთის მიერ დაწესებულმა ეკონომიკურმა სანქციებმა (Papava, 2022a) ძირეული ცვლილებები გამოიწვია მსოფლიო ეკონომიკაში (Papava, 2022b).

ამ მოვლენებმა ეკონომისტების ყურადღება გაამახვილა ისეთ საკითხებზე როგორცაა დეგლობალიზაცია (მაგალითად, El-Erian, 2020; Spence, 2022; Stiglitz, 2022), და, ზოგადად, გლობალიზაციის, როგორც ასეთის მომავალი (მაგალითად, Rodrik, 2022a) რას წარმოადგენს. აღსანიშნავია, რომ ჯერ COVID-19-ის პანდემიამ, ხოლო შემდეგ რუსეთის მიერ უკრაინაში წარმოებულმა ომმა განსაკუთრებული სიმწვავეით წამოწია გლობალური საფრთხეების ახლებული გააზრების პრობლემა (Roubini, 2022b, 2022d).

როგორც COVID-19-ის პანდემიამ, ისე რუსეთის მიერ უკრაინაში წარმოებულმა ომმა საქართველო ახალი გამოწვევების და შესაძლებლობების წინაშე დააყენა. მათი გაანალიზება წინამდებარე კვლევის მიზანია.

ფსევდოდეგლობალიზაცია და არა დეგლობალიზაცია

COVID-19-ის პანდემიის გლობალურმა ფენომენმა გლობალიზაციის ახლებური გააზრების აუცილებლობა განსაკუთრებით აქტუალური გახადა (არჩვამე, 2020; მექვაბიშვილი, 2020; Abesadze, 2020; Bedianashvili, 2021; El-Erian, 2020; Haass, 2020; Rogoff, 2020; Tvalchrelidze, 2022).

COVID-19-ის მოულოდნელმა და სწრაფმა გავრცელებამ სახვადასხვა ქვეყნის ეროვნულმა მთავრობამ გადაწყვეტილება ეკონომიკის ცალკეული დარგის დროებით ჩაკეტვის შესახებ ინდივიდუალურ რეჟიმში მიიღო. ეს კი დეგლობალიზაციის პროცესად იქნა აღქმული. ისიც აუცილებლად გასათვალისწინებელია, რომ COVID-19-ის პანდემიამდე დეგლობალიზაციის პროცესის დაწყებად შეფასებულ იქნა აშშ-ის პრეზიდენტ დონალდ ტრამპის მიერ გადადგმული ზოგიერთი ნაბაჯი (Sachs, 2017), რომ არაფერი ვთქვათ ბრექსიტზე, ანუ დიდი ბრიტანეთის ევროკავშირიდან გასვლაზე (O'Rourke, 2019).

COVID-19-ის პანდემიის გამო მიწოდების გლობალური ჯაჭვების რღვევამ დეგლობალიზაციის საფრთხე იზოლაციონიზმშიც კი გადაზარდა (Derviş, Strauss, 2020), რაც, როგორც ცნობილია, არა მარტო ეკონომიკურ ზრდას აფერხებს მნიშვნელოვნად (Rogoff, 2020), არამედ მთელ საზოგადოებაზე უარყოფითად აისახება (Haass, 2020).

დიდი დასაბუთება არ სჭირდება იმას, რომ რადგანაც პანდემია გლობალური ფენომენია, ამიტომ მისი დაძლევა მხოლოდ გლობალიზაციის გზითაა შესაძლებელი (Stiglitz, 2020a). იმავე ლოგიკით, იზოლაციონიზმის გზით მსოფლიო ეკონომიკის პოსტპანდემიური განვითარება პრინციპულად შეუძლებელი იქნებოდა (Åslund, 2020; Fung, 2020).

ამკარაა, რომ COVID-19-ის პანდემიის პერიოდში ადგილი არა დეგლობალიზაციის, არამედ ფსევდოდეგლობალიზაციის ჰქონდა (Papava, 2021a).

პანდექსიტის, ანუ პანდემიის დასრულებისთვის (Davies, 2021) და, განსაკუთრებით, პოსტპანდემიური ეკონომიკური განვითარებისათვის (Papava, 2021b) გლობალიზაციის ახალი „ტალღის“ ფორმირების ხელშეწყობაა აუცილებელი (El-Erian, 2020). თანაც, გასათვალისწინებელია, რომ მოსალოდნელი განახლებული გლობალიზაციის კონტურების ფორმირებაში დიდი მნიშვნელობა ეკონომიკური უსაფრთხოების, კერძოდ, კი სასურსათო (Blair, Kalibata, 2020) და ენერგეტიკული (Tvalchrelidze, Silagadze, 2020) უსაფრთხოების უზრუნველყოფას მიენიჭება.

განახლებული გლობალიზაციისკენ მიმავალი გზის შესახებ

2022 წლის თებერვალში რუსეთის მიერ უკრაინაში დაწყებული ომის საპირისპიროდ დასავლეთმა ოკუპანტი ქვეყნის წინააღმდეგ ეკონომიკური საქნციები შემოიღო (BBC, 2022). ამ საქნციების მსოფლიო ეკონომიკაზე ზეგავლენის შესწავლა ეკონომისტთა განსაკუთრებული ყურადღების საგანი გახდა (Krugman, 2022).

რუსეთის წინააღმდეგ ეკონომიკური საქციების შემოღებამ კიდევ უფრო მეტად გაამწვავა შესაძლო დეგლობალიზაციის საკითხი. თუმცა, აუცილებელია იმის ხაზგასმა, რომ დეგლობალიზაცია, როგორც ასეთი პრინციპულადაა შეუძლებელი, რასაც ყველაზე რელიეფურად არალეგალური ეკონომიკური საქმიანობის გლობალური ხასიათი დასტურებს.

მართლაც, ისეთი სახეობის არალეგალური ეკონომიკური საქმიანობა, როგორცაა, მაგალითად, ნარკობიზნესი ან იარაღის უკანონო ვაჭრობა, რომელთაც ებრძვიან როგორც ეროვნული მთავრობები, ისე საერთაშორისო ორგანიზაციებიც (მაგალითად, ინტერპოლი), თუმცა, ამის და მიუხედავად, ეს არალეგალურ საქმიანობათა სახეობები გლობალურად მეტ-ნაკლებ სტაბილურობას მაინც ინარჩუნებენ (Papava, 2023).

COVID-19-ის პანდემიის დაწყებისთანავე აშკარა გახდა, რომ ის გლობალიზაცია, რომელიც ყველასათვის მეტ-ნაკლებად კარგად იყო ცნობილი დასრულდა (Pisani-Ferry, 2021), თუმცა ღიად დარჩა საკითხი იმის შესახებ, თუ ეს „კარგად ცნობილი გლობალიზაცია“ რამ ჩაანაცვლა.

ამ „კარგად ცნობილმა გლობალიზაციამ“ არა მარტო ეკონომიკა, პოლიტიკა და კულტურა, არამედ სოციალური, ეკოლოგიური, ტექნოლოგიური და გეოგრაფიული სფეროებიც მოიცვა, რის გამოც მას *ჰიპერგლობალიზაცია* ეწოდა (Rodrik, 2021).

როგორც ცნობილია, COVID-19-ის პანდემიამ გლობალურ ეკონომიკაში თვალშისაცემი რყევები გამოიწვია, რაც შეიძლება შეფასდეს როგორც ჰიპერგლობალიზაციის *ტურბულენტური გლობალიზაციით* ჩანაცვლება (Papava, 2022d).

რუსეთის ომმა უკრაინაში და დასავლეთის მიერ რუსეთის წინააღმდეგ შემოღებულმა ეკონომიკურმა სანქციებმა გლობალურ ეკონომიკაზე უშუალო ზეგავლენა იქონია (Rodrik, 2022b; Roubini, 2022c). პრაქტიკულად მსოფლიო ეკონომიკის ფრაგმენტაციის გზით დაიწყო გლობალური ეკონომიკის არქიტექტურის ტრანსფორმაცია, როცა ცალკ-ცალკე დაჯგუფდდნენ ქვეყნები, რომლებიც შეუერთდნენ რუსეთის წინააღმდეგ დაწესებულ ეკონომიკურ სანქციებს, ქვეყნები, რომლებიც რუსეთის მოკავშირეები არიან (ეს, უწინარეს ყოვლისა, ბელარუსია), და ქვეყნები, რომლებმაც ამ კონფრონტაციულ სქემაში ნეიტრალიტეტი შეინარჩუნეს (მაგალითად, ისრაელი, თურქეთი, ჩინეთი, ინდოეთი და სხვ.) (Papava, 2022b). მაშასადამე, რუსეთის მიერ უკრაინაში წარმოებულმა ომმა და დასავლეთის მიერ რუსეთის წინააღმდეგ შემოღებულმა ეკონომიკურმა სანქციებმა მსოფლიო ეკონომიკას მკაფიოდ გამოკვეთილი კონფრონტაციული ხასიათი შესძინა.

ხაზგასასმელია ის გარემოება, რომ კონფრონტაციულობა და გლობალიზაცია სულაც არაა ურთიერთ გამომრიცხავი, ისინი საკმაოდ თავსებადნი არიან (Papava, 2022c, 2022d). ეს კი არამარტო იმით აიხსნება, რომ ეს სანქციები აშკარად არასრულყოფილია (Papava, 2023), არამედ იმითაც, რომ მსოფლიოს არაერთი ქვეყანა რუსეთის წინააღმდეგ დაწესებულ ეკონომიკურ სანქციებს არ შეერთებია და მოსკოვთან ეკონომიკურ (და არა მარტო) თანამშრომლობას ღიად განაგრძობს.

მაშასადამე, სახეზეა გლობალიზაციის მოდიფიცირების კიდევ ერთი ნაირსახეობა, როდესაც *ტურბულენტური გლობალიზაცია კონფრონტაციულმა გლობალიზაციამ* ჩაანაცვლა (Papava, 2022d).

თუ ჰიპერგლობალიზაცია ჯერ ტურბულენტურში, ხოლო შემდეგ კონფრონტაციულ გლობალიზაციაში გადაიზარდა, მაშინ საკითხავია, თუ, ამ უკანასკნელს რა ჩაანაცვლებს. გაჩნდა

მოსაზრება, რომ ეს „უკეთესი გლობალიზაცია“ უნდა იყოს (Rodrik, 2022a), თუმცა აშკარაა, რომ სიტყვა „უკეთესი“ ბუნდოვანი და არაკონსტრუქციულია.

იმის გასააზრებლად თუ რას ნიშნავს ხსენებული „უკეთესი გლობალიზაცია“ გასათვალისწინებელია ის ფაქტი, რომ რუსეთ-უკრაინის ომთან ერთად მიმდინარეობს „ცივი ომისთვის“ დამახასიათებელი გლობალური „ნავთობის ომი“ (Bugriy, 2022) და „სასურსათო ომი“ (Frum, 2022). ეს კი იმაზე მეტყველებს, რომ „უკეთესმა გლობალიზაციამ“ აუცილებლად უნდა გაითვალისწინოს შესაძლო ეკონომიკური საფრთხეებიდან მეტ-ნაკლებად დაცვის შესაზღვებლობები.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ხსენებული „უკეთესი გლობალიზაციის“ მისაღწევად აუცილებელია ცალკეული ქვეყნების, რეგიონებისა და მთელი მსოფლიოს ეკონომიკურ უსაფრთხოების უზრუნველყოფა. მაშასადამე, „უკეთესი გლობალიზაცია“ უნდა იყოს *გლობალიზაცია ეკონომიკური უსაფრთხოებით* (Papava, 2022c).

საქართველოს ეკონომიკის ძირითადი გამოწვევების შესახებ

კონფრონტაციული გლობალიზაციის პირობებში საქართველოს ეკონომიკის ძირითადი გამოწვევები გლობალურ ეკონომიკურ საფრთხეებთან უშალოდაა დაკავშირებული.

თანამედროვე გლობალურ ეკონომიკურ საფრთხეებს შორის განსაკუთრებით მაღალი ინფლაცია გამოსაყოფი (Acemoglu, 2021a; Marin, 2021). ინფლაციის ზრდას კი ჯერ კიდევ COVID-19 პანდემიის პირობებში ჩაეყარა საფუძველი და ის მიწოდების შემცირებამ გამოიწვია. უნდა გვახსოვდეს, რომ მიწოდების გლობალური ჯაჭვების რღვევით მთელი ტექნოლოგიური ციკლების შემკვრელი ჯაჭვებიც წყდება, რაც წარმოების დონის შემცირებაში გამოიხატება, ანუ ყალიბდება *ნაკლებწარმოების ინფლაცია* (Papava, 2022e), რომელიც თავისი ბუნებით საერთოდ არა არის მაკროეკონომიკურ პრობლემა (Galbraith, 2021).

მიწოდების გლობალური ჯაჭვების რღვევამ დღის წესრიგში მათი დივერსიფიკაციის აუცილებლობა დააყენა, რაც მიწოდების ჯაჭვის გართულებასთან უშალოდაა დაკავშირებული; ეს, თავის მხრივ, ეკონომიკური რისკების ზრდაზე აისახება (Acemoglu, 2021b). მისი საბოლოო შედეგი კი, სხვა თანაბარ პირობებში, ფასების დონის ზრდას გამოიწვევს.

იმის მიუხედავად, რომ ხსენებული ნაკლებწარმოების ინფლაცია გლობალური პრობლემაა, იმპორტდამოკიდებული საქართველოსთვის მნიშვნელოვანი გამოწვევაა.

მაღალი ინფლაციის ფონზე იზრდება უმუშევართა რიცხვი, რაც სტაგფლაციური პროცესის დაწყების მომასწავებელია (Roubini, 2022a), რაც, თავის მხრივ, მოსალოდნელ სავალო კრიზისთან იქნება ინტეგრირებული (Roubini, 2022e). ფაქტია, რომ სახელმწიფოთა მიერ აღებული სუვერენული ვალის მნიშვნელოვანი ზრდა ჯერ კიდევ COVID-19 პანდემიის პირობებში იქნა დაწყებული (Papava, Charaia, 2021).

ცალკე საფრთხეს ეკონომიკის ზომბირება წარმოადგენს, რომელიც განსაკუთრებით COVID-19 პანდემიის პირობებში იქნა სტიმულირებული (Papava, Chkuaseli, 2021; Stiglitz, 2020b). ეს პრობლემა, რა თქმა უნდა, საქართველოს ეკონომიკისთვისაც მნიშვნელოვანი გამოწვევაა (Papava, 2021c).

რუსეთის ომმა უკრაინაში და რუსეთის წინააღმდეგ დასავლეთის მიერ მიღებულმა ეკონომიკურმა სანქციებმა განაპირობა ის, რომ რუსეთზე გამავალი სატრანსპორტო დერეფანი, რომელიც ევროპას და აზიას აკავშირებდა დაიბლოკა. ამან კი დღის წესრიგში დააყენა ე.წ. „შუა დერეფნის“ პროექტის გააქტიურების აუცილებლობა, რომლის ფარგლებშიც ევროპისა და აზიის დაკავშირება საქართველოსა და აზერბაიჯანზე გამავალი სატრანსპორტო დერეფნით განხორციელდება (Kipiani, 2023).

„შუა დერეფნის“ პროექტის უშუალო შემადგენელი ნაწილია შავი ზღვის ფსკერზე ელექტრო სადენის გატარება, რომელიც საქართველოს რუმინეთთან დააკავშირებს. ამ ორი ქვეყნის გარდა მოცემულ ენერგეტიკულ პროექტში ჩართულია აზერბაიჯანი და უნგრეთი, და ის ევროკავშირის მიერ განხორციელდება (Petkova, 2022; Taktakishvili, 2022). ეს პროექტი კი იძლევა იმის საშუალებას, რომ საქართველო ელექტროენერჯის მწარმოებელი და ექსპორტიორი ქვეყნა გახდეს. ამით კი, „შუა დერეფანი“ სატრანსპორტოდან ეკონომიკურ დერეფნად გარდაიქმნება.

დასკვნა

COVID-19-ის პანდემიის მიზეზით ეკონომიკის ცალკეული სექტორის ჩაკეტვამ მიწოდების გლობალური ჯაჭვების რღვევა გამოიწვია, რაც დეგლობალიზაციად იქნა მიჩნეული. სინამდვილეში კი ადგილი ფსევდოდეგლობალიზაციას ჰქონდა, რადგანაც დეგლობალიზაცია, როგორც ასეთი, პრინციპულადაა შეუძლებელი, რაც სულ ცოტა არალეგალური ეკონომიკური საქმიანობის გლობალური ხასიათით დასტურდება.

COVID-19-ის პანდემიის პირობებში, ამ პანდემიამდე განვითარებული ჰიპერგლობალიზაცია, ტურბულენტურმა გლობალიზაციამ ჩაანაცვლა. შემდგომში კი დასავლეთის მიერ რუსეთის წინააღმდეგ მიღებული ეკონომიკური სანქციების შედეგად ტურბულენტური გლობალიზაცია კონფრონტაციულ გლობალიზაციაში გადაიზარდა.

მსოფლიოში განვითარებული „ნავთობის ომისა“ და „სასურსათო ომის“ ფონზე ეკონომიკური უსაფრთხოების საკითხები სულ უფრო აქტუალური ხდება. სავარაუდოდ, კონფრონტაციულ გლობალიზაციას ჩაანაცვლებს გლობალიზაცია ეკონომიკური უსაფრთხოებით.

საქართველოს ეკონომიკის ძირითადი გამოწვევები უშუალოდ გლობალური ეკონომიკური საფრთხეებიდან გამომდინარეობს. მათგან განსაკუთრებით მაღალი ინფლაცია უნდა გამოიყოს, რაც მიწოდების გლობალური ჯაჭვების წყვეტამ გამოიწვია. ამკარაა, რომ სწორედ ეკონომიკური უსაფრთხოება მოითხოვს მიწოდების გლობალური ჯაჭვების დივერსიფიკაციას.

განსაკუთრებულ გლობალურ ეკონომიკურ გამოწვევას სტაგფლაცია წარმოადგენს. თანაც შესაძლო სტაგფლაციის ფონზე აქტუალურობას სავალო კრიზისის პრობლემაც იძენს. ასევე გასათვალისწინებელია ეკონომიკის ზომბირებაც, რასაც პრაქტიკულად ხელი COVID-19 პანდემიის პირობებში შეეწყო. ყველა ეს პრობლემა მეტ-ნაკლები სიმწვავეით საქართველოს ეკონომიკის გამოწვევდაც შეიძლება იქნას განხილული.

რუსეთის ომმა უკრაინაში და რუსეთის წინააღმდეგ დასავლეთის მიერ შემოღებულმა ეკონომიკურმა სანქციებმა პრაქტიკულად დაბლოკა რუსეთზე გამავალი სატრანსპორტო დერეფანი, რომელიც ევროპასა და აზიას აკავშირებს. ამან კი გააქტიურა საქართველოზე გამავალი „შუა დერეფნის“ პროექტი. გაჩნდა რეალური შესაძლებლობა, რომ საქართველოზე გამავალი სატრანსპორტო დერეფანი

ეკონომიკურ დერეფნად გარდაიქმნას, რაც საქართველოს ეკონომიკისთვის უაღრესად მნიშვნელოვანი გამოწვევაა.

გამოყენებული ლიტერატურა

არჩვაძე ი., (2020). *კორონავირუსის პანდემიასთან დაკავშირებული გლობალური ცვლილებები (პოლიტ-ეკონომიკური ასპექტები)*. თბილისი: „მწიგნობარი“.

მექვაბიშვილი ე., (2020). „გლობალური კორონომიკური კრიზისის გავლენა საქართველოს ეკონომიკაზე“. *ეკონომიკა და ბიზნესი*, XII (2): 9–12.

Abesadze R., (2020). “Globalization and the Economic Problems of the Pandemic.” *Ekonomisti* XVI (2): 14–20. (In Russian).

Acemoglu D., (2021a). “The Real Inflation Risk.” *Project Syndicate*, July 6, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/inflation-does-not-justify-derailing-recovery-for-workers-by-daron-acemoglu-2021-07>>.

Acemoglu D., (2021b). “The Supply-Chain Mess.” *Project Syndicate*, December 2, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/us-supply-chain-mess-incentives-for-offshoring-by-daron-acemoglu-2021-12>>.

Åslund A., (2020). “Trump’s Global Recession.” *Project Syndicate*, March 13, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/donald-trump-covid19-global-recession-by-anders-aslund-2020-03>>.

BBC, (2022). “What Sanctions are being Imposed on Russia over Ukraine Invasion?” *BBC*, September 30, <<https://www.bbc.com/news/world-europe-60125659>>.

Bedianashvili G., (2021). “Macroeconomic and Cultural Determinants of the COVID-19 Pandemic Crisis.” *Bulletin of the Georgian National Academy of Sciences*, 15 (2): 191–197.

Blair T., Kalibata A., (2020). “Building Food Security During the Pandemic.” *Project Syndicate*, May 7, <https://www.project-syndicate.org/commentary/four-ways-to-boost-food-security-during-covid19-pandemic-by-tony-blair-and-agnes-kalibata-2020-05?utm_source=Project%20Syndicate%20Newsletter&utm_campaign=2ad6876daf-sunday_newsletter_10_05_2020&utm_medium=email&utm_term=0_73bad5b7d8-2ad6876daf-93567601&mc_cid=2ad6876daf&mc_eid=e9fb6cbcc0&barrier=accesspaylog>.

Bugriy M., (2022). “The Oil War: Facing EU Embargo, Russia Targeted Ukraine’s Supplies.” *Eurasia Review*, May 20, <<https://www.eurasiareview.com/20052022-the-oil-war-facing-eu-embargo-russia-targeted-ukraines-supplies-analysis/>>.

Davies H., (2021). “The Economic Risks of Pandexit.” *Project Syndicate*, September 13, <https://www.project-syndicate.org/commentary/post-pandemic-economic-recovery-inflation-risk-by-howard-davies-2021-09?utm_source=Project%20Syndicate%20Newsletter&utm_campaign=c72b1f49ee-sunday_newsletter_19_09_2021&utm_medium=email&utm_term=0_73bad5b7d8-c72b1f49ee-93567601&mc_cid=c72b1f49ee&mc_eid=e9fb6cbcc0&barrier=accesspaylog>.

Derviş K., Strauss S., (2020). “What COVID-19 Means for International Cooperation.” *Project Syndicate*, March 6, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/global-cooperation-can-prevent-next-pandemic-by-kemal-dervis-and-sebasti-n-strauss-2020-03>>.

El-Erian M. A., (2020). “Navigating Deglobalization.” *Project Syndicate*, May 11, <https://www.project-syndicate.org/commentary/covid19-deglobalization-two-priorities-by-mohamed-a-el-erian-2020-05?utm_source=Project%20Syndicate%20Newsletter&utm_campaign=3ce69c95d3-sunday_newsletter_17_05_2020&utm_medium=email&utm_term=0_73bad5b7d8-3ce69c95d3-93567601&mc_cid=3ce69c95d3&mc_eid=e9fb6cbcc0&barrier=accesspaylog>.

Frum D., (2022). “The Food War.” *The Atlantic*, March 8, <<https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2022/03/rising-food-prices-ukraine-russia-war/626967/>>.

Fung V. K., (2020). “The Trade Cure for the Global Economy.” *Project Syndicate*, April 22, <https://www.project-syndicate.org/commentary/covid19-crisis-revive-multilateralism-open-trade-by-victor-k-fung-2020-04?utm_source=Project%20Syndicate%20Newsletter&utm_campaign=871db40e9f-sunday_newsletter_26_04_2020&utm_medium=email&utm_term=0_73bad5b7d8-871db40e9f-93567601&mc_cid=871db40e9f&mc_eid=e9fb6cbcc0>.

Galbraith J. K., (2021). “Whipping Up America’s Inflation Bogeyman.” *Project Syndicate*, November 19, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/inflation-not-macroeconomic-problem-for-fed-by-james-k-galbraith-2021-11>>.

Haass R., (2020). “Deglobalization and Its Discontents.” *Project Syndicate*, May 12, <https://www.project-syndicate.org/commentary/deglobalization-discontents-by-richard-n-haass-2020-05?utm_source=Project%20Syndicate%20Newsletter&utm_campaign=3ce69c95d3-sunday_newsletter_17_05_2020&utm_medium=email&utm_term=0_73bad5b7d8-3ce69c95d3-93567601&mc_cid=3ce69c95d3&mc_eid=e9fb6cbcc0&barrier=accesspaylog>.

Kipiani V., (2023). “Significance of the Middle Corridor: Underestimation Is Unacceptable and Overestimation Is Impossible.” *European Journal of Economics and Management*, 9 (1): 5–11. DOI: 10.46340/eujem.2023.9.1.1, <https://eujem.cz/wp-content/uploads/2023/eujem_2023_9_1/03.pdf>.

Krugman P., (2022). “How the Putin Shock Might Affect the World Economy.” *The New York Times*, March 8, <<https://www.nytimes.com/2022/03/08/opinion/putin-russia-ukraine-economy-sanctions.html>>.

Marin D., (2021). “Will Deglobalization Fuel Inflation?” *Project Syndicate*, November 2, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/deglobalization-wage-price-spiral-in-advanced-economies-by-dalia-marin-2021-11>>.

O’Rourke K., (2019). *A Short History of Brexit*. London: Pelican.

Papava V., (2020a). “Coronomic Crisis: When the Economy Is a Hostage to Medicine.” *Eurasia Review. News & Analysis*, March 29, <<https://www.eurasiareview.com/29032020-coronomic-crisis-when-the-economy-is-a-hostage-to-medicine-oped/>>.

Petkova M., (2022). “Weekly Data: A Submarine Electricity Cable Is Coming Under the Black Sea.” *Energy Monitor*, December 27, <<https://www.energymonitor.ai/tech/networks-grids/submarine-electricity-cable-under-black-sea/>>.

Pisani-Ferry J., (2021). “The End of Globalization as We Know It.” *Project Syndicate*, June 28, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/future-of-globalization-national-priorities-international-threats-by-jean-pisani-ferry-2021-06>>.

Rodrik D., (2021). “The G7 Tax Clampdown and the End of Hyper-Globalization.” *Project Syndicate*, June 7, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/g7-corporate-tax-agreement-end-of-hyper-globalization-by-dani-rodrik-2021-06> .

Rodrik D., (2022a). “A Better Globalization Might Rise from Hyper-Globalization’s Ashes.” *Project Syndicate*, May 9, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/after-hyperglobalization-national-interests-open-economy-by-dani-rodrik-2022-05?barrier=accesspaylog>>.

Rodrik D., (2022b). “Don’t Let Geopolitics Kill the World Economy.” *Project Syndicate*, November 10, <https://www.project-syndicate.org/commentary/us-china-high-tech-trade-restrictions-by-dani-rodrik-2022-11?utm_source=project-syndicate.org&utm_medium=email&utm_campaign=authnote&barrier=accesspaylog>.

Rogoff K., (2020). “Deglobalization Will Hurt Growth Everywhere.” *Project Syndicate*, June 3, <https://www.project-syndicate.org/commentary/deglobalization-threat-to-world-economy-and-united-states-by-kenneth-rogoff-2020-06?utm_source=Project%20Syndicate%20Newsletter&utm_campaign=56f4462bc8-sunday_newsletter_07_06_2020&utm_medium=email&utm_term=0_73bad5b7d8-56f4462bc8-93567601&mc_cid=56f4462bc8&mc_eid=e9fb6cbcc0&barrier=accesspaylog>.

Roubini N., (2022a). “From Great Moderation to Great Stagflation.” *Project Syndicate*, August 9, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/great-stagflation-has-replaced-great-moderation-by-nouriel-roubini-2022-08>>.

Roubini N., (2022b). *Megathreats: Ten Dangerous Trends That Imperil Our Future, And How to Survive Them*. New York: Little, Brown and Company.

Roubini N., (2022c). “Russia’s War and the Global Economy.” *Project Syndicate*, February 25, <<https://www.project-syndicate.org/onpoint/russias-war-and-the-global-economy-by-nouriel-roubini-2022-02>>.

Roubini N., (2022d). “The Age of Megathreats.” *Project Syndicate*, November 4, <<https://www.project-syndicate.org/onpoint/age-of-megathreats-war-climate-debt-inflation-technology-by-nouriel-roubini-2022-11?barrier=accesspaylog>>.

Roubini N., (2022e). “The Stagflationary Debt Crisis Is Here.” *Project Syndicate*, October 3, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/stagflationary-debt-crisis-is-here-by-nouriel-roubini-2022-10>>.

Sachs J., (2017). “Global Cooperation is the Only Way Forward for the US.” *World Economic Forum*, January 6, <<https://www.weforum.org/agenda/2017/01/jeffrey-sachs-global-cooperation-is-the-only-way-forward-for-the-us/>>.

Spence M., (2022). “Done With Deglobalization?” *Project Syndicate*, November 25, <https://www.project-syndicate.org/commentary/us-china-competition-reversal-of-deglobalization-trend-by-michael-spence-2022-11?utm_source=Project%20Syndicate%20Newsletter&utm_campaign=476b5113e8-sunday_newsletter_11_27_2022&utm_medium=email&utm_term=0_73bad5b7d8-476b5113e8-93567601&mc_cid=476b5113e8&mc_eid=e9fb6cbcc0&barrier=accesspaylog>.

Stiglitz J. E., (2020a). “Plagued by Trumpism.” *Project Syndicate*, March 9, <https://www.project-syndicate.org/commentary/trump-coronavirus-failure-of-small-government-by-joseph-e-stiglitz-2020-03?utm_source=Project%20Syndicate%20Newsletter&utm_campaign=cba7e1c6a1-sunday_newsletter_15_03_2020&utm_medium=email&utm_term=0_73bad5b7d8-cba7e1c6a1-93567601&mc_cid=cba7e1c6a1&mc_eid=e9fb6cbcc0>.

Stiglitz J. E., (2020b). “Priorities for the COVID-19 Economy.” *Project Syndicate*, July 1, 2020. https://www.project-syndicate.org/commentary/covid-2020-recession-how-to-respond-by-joseph-e-stiglitz-2020-06?utm_source=Project+Syndicate+Newsletter&utm_campaign=67133fbc7b-covid_newsletter_02_07_2020&utm_medium=email&utm_term=0_73bad5b7d8-67133fbc7b-93567601&mc_cid=67133fbc7b&mc_eid=e9fb6cbcc0.

Stiglitz J. E., (2022). “Getting Deglobalization Right.” *Project Syndicate*, May 31, <<https://www.project-syndicate.org/commentary/deglobalization-and-its-discontents-by-joseph-e-stiglitz-2022-05?barrier=accesspaylog>>.

Taktakishvili N. (2022). “EU to Invest Eur 2,3 Bln for Black Sea Submarine Electricity Cable – Oliver Varhelyi.” *Business Media Georgia*, December 12, <<https://bm.ge/en/article/eu-to-invest-eur-23-bln-for-black-sea-submarine-electricity-cable---oliver-varhelyi/122518>>.

Tvalchrelidze A. G. (2022). “World Economy After the COVID-19 Pandemic: Opportunities and Challenges.” *Nanotechnology Perceptions*, 18(2): 116–137.

Tvalchrelidze A., Silagadze A. (2020). “COVID-19 Coronavirus Pandemic Influence on Crude Oil Prices. A Preliminary Statistical Analysis.” *Economics and Business*, XII (2): 82–88.

The Main Challenges of the Georgian Economy Under Confrontational Globalization

Vladimir Papava

Academician

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

vladimer.papava@tsu.ge

Summary

The paper discusses the process of pseudo-deglobalization, the basis of which was laid by the COVID-19 pandemic. The idea is being developed that deglobalization is impossible in principle. The paper shows how hyperglobalization was replaced by rapid globalization during the COVID-19 pandemic. The latter has turned into confrontational globalization as a result of Russia's war in Ukraine and the economic sanctions imposed by the West on Russia. The pandemic and the war brought to the fore the problem of economic security, on the basis of which the paper develops the opinion that globalization in the future will be formed taking into account economic security. The challenges of the Georgian economy are directly related to global economic threats. The most important challenge for the Georgian economy is the "Middle Corridor" project, which provides a real opportunity to turn the transport corridor passing through Georgia into an economic corridor.

Keywords: pseudo-deglobalization, hyperglobalization, turbulent globalization, confrontational globalization, economic corridor.